

לדף המזכירות
מצורף
עלון דעות
בנושא אורחות
חיים / מודל
התפרנסות

קבוץ יד-מרדכי
דף מזכירות מס' 971
24.11.06

הדף נשלח גם בדוא"ל
בדף הפעם: *שונות* עלון דעות

.....עריכה והבאה לדפוס: אופיר לבנה.....

אורחות חיים - עדכונים

1. תזכורת – 9 נבחרי ציבור

המכרז ל- 9 נבחרי הציבור שיהוו חלק מקבוצת המיקוד וחלק מצוות ההיגוי בתהליך עיצוב אורחות החיים ביד מרדכי ייסגר בשבוע הבא בתאריך 30.11.06. המזכירות מזמינה את הציבור הרחב לקחת חלק פעיל ומבורך בעיצוב אורחות החיים שלנו ולהתמודד על מקום ברשימה. פרטים נוספים על קבוצת המיקוד ועל צוות ההיגוי ראו בדף המזכירות

הקודם: מס' 970.

על המתמודדים להתחייב:

- להשתתף באופן פעיל בקבוצת המיקוד בשלב הסיכום וגיבוש המנדט, קרי סדנא בת יומיים (ימי חול 16.00 עד 22.00). הסדנא תתקיים בדצמבר 06.
- להשתתף באופן פעיל בצוות ההיגוי היישומי בשלב גיבוש ההצעה הפרטנית למודל אורחות החיים וההתפרנסות הבא וכן בשלבים הבאים של המתווה הכללי.
- להיות נכונים לעבודה מאומצת ואינטנסיבית לתקופה הרלוונטית.

אופן הגשת המועמדות והבחירה:

- מועמדים הרואים עצמם מתאימים לתפקיד מוזמנים לפנות לדני שני, מרכז וועדת מינויים, או לאחד מחברי המזכירות.
- כאמור לעיל, המכרז ייסגר בתאריך 30.11.06. באחריות המזכירות וועדת מינויים לסגור את הרשימה בתאריך זה ולהביאה לדיון ציבורי.
- הצגת המועמדים תיערך באסיפת קיבוץ בתאריך 5.12.06. בחירתם הישירה תיערך בהצבעת קלפי בסוף השבוע שלאחר האסיפה.

2. תזכורת - ערב הייד פארק מס' 2 – סיום תקופת הלימוד

ביום שישי, 1.12.06, נתכנס כולנו בחדר האוכל, "ערב הייד פארק" נוסף. מטרתו הכללית היא להוות את אקורד הסיום לתקופת הלימוד בה אנו נמצאים כעת. להזכירכם: את תקופת הלימוד פתחנו בהרצאה של ניתאי קרן, לאחר מכן קיימנו ערב הייד פארק ראשון, מצגת התנועה הקיבוצית, פאנל חברים לא מהקיבוץ, הרצאותיהם של אלישע שפירא, של זאב (ולוולה) שור, ובשבוע הבא נארח ביום רביעי, 29.11.06, את יעקב קפלן לדיון פתוח בנושא רשת ביטחון. מומלץ להגיע עם שאלות מוכנות. מטרתו הפרטנית של הערב הינה למקד את הציבור במנדט שיינתן לצוות ההיגוי.

לפיכך, ב"הייד פארק סיום" נבקש מהחברים להתמקד בנושאים הבאים:

- ניתוח והגדרת המצב החברתי כיום ביד מרדכי.
- הגדרת אורחות החיים ומודל ההתפרנסות הרצויים ליד מרדכי בשנים הבאות.
- הגדרת הערכים ועקרונות הפעולה שיעצבו את אופי התהליך שהקיבוץ יעבור.
- הגדרת הנושאים שיטופלו במסגרת תהליך השינוי והקשר ביניהם.
- חיבור וסנכרון אורחות החיים לתהליכי השיוך והצמיחה.

כולם מוזמנים לקחת חלק בערב.

פרטים נוספים בשבוע הבא. זכרו כי אי-נוכחות משמעותה אדישות!

כואבים ומשתתפים בצערם
של שרה ויוסי כהן והמשפחה
על פטירתו של

יצחק (איז'ק) ראוך
אביה של שרה

בית יד מרדכי

עדכון מוועדת ביטחון

בשבוע שעבר יצאו חברי כיתת הכוננות של יד מרדכי לאימון בבסיס ליד צאלים. עשרת חברי הכיתה בראשות החתום מטה, עברו מטווחים, ירי יעודי, כניסה באש למבנים, סריקות מבנים ועוד. למרות ממוצע הגיל הנאה, צבע השיער וכרס לכמה מלוחמינו, עמדו כוחותינו בכבוד רב במשימתם (רק שלא נצטרך אותם). בהזדמנות זו אנו קוראים לציבור הרחב להצטרף לשורותינו ואנו ערוכים לקבל עוד אנשים לכוחות הביטחון המקומי. כל המעוניין נא לפנות אלי.

מסר: חיים מזר.

לסביב רביט אברהם ונוסקה
לסביב האים חנה ומה
ולאורית האאורית
יצל ואונן מורכ
מלל טוב להולדת הנכדה והבת
ומלל טוב לכל המשחה
האדולה

שבת שלום

לכל בית יד מרדכי !

עלון דעות

בנושא אורחות חיים ומודל התפרנסות ביד מרדכי

נספח לדף מזכירות מס' 971 / 24.11.06 / הדף נשלח גם בדוא"ל

עד לאן מגיעה החוצפה מאת מיקי קציר

אינני יכול שלא להגיב על דבריהם היהירים של כמה מהדוברים בפאנל שנערך בחזר האוכל ביום שישי בתאריך 10/11/2006. המכתב הזה מיועד להם ולמי שחושב כמוהם.

לא ייתכן שמי שנמצא בקיבוץ רק מספר שנים בודדות יקבל הכול על מגש של כסף ואחר כך יירק לבאר ממנה שתה!!! אנשים החיים כאן את כל חייהם הקימו את המקום בזיעת אפיהם. אלו הם האנשים שנתנו לכם מקום פרנסה בקיבוץ, בית גדול ותנאים נוחים לחיים וללמוד ולגדל ילדים. מביש לשמוע שאלו הם האנשים שאתם היום לא מוכנים לתמוך בהם ולהתחשב בהם. על זה נאמר פשוט בושא! אף אחד לא מכופף לכם את היד ומכריח אותכם להישאר כאן. יש המון מקומות בהם לא קיימת ערבות הדדית ושבהם מקבלים את מלוא המשכורת. לא ייתכן שמי שלא חונך על ברכי החינוך המשותף יבוא ויטיף לנו לחיסול הערבות ההדדית.

אם כל הכבוד לצעירים שמוכנים לקחת היום אחריות ולעבוד קשה אתם שוכחים שבזמן שטיילתם בעולם, או כשלא הייתם כאן מסיבות אחרות, אנשים אחרים החזיקו את הקיבוץ ואת הענפים. שום ענף בקיבוץ אינו המצאה של איש אחד ולא קם על איש אחד. את הגלגל המציאו עוד לפניכם. מעבר לזה, מי מבטיח לכם שתמיד תישארו לעבוד במשכורות גבוהות? מחר אפשר להחליף כל אחד בכל אחד. יום אחד אתם למעלה ויום שני אתה עלולים למצוא את עצמכם למטה.

מדבריהם של חלק מהדוברים בפאנל עולה זלזול בזולת, שזו לכשעצמה תכונה דוחה, אבל זו הבעיה שלהם.

הבעיה מתחילה להיות כללית כאשר הם מצהירים שלא יעבירו משכורת לקיבוץ אם נמשיך במודל המשולב.

שוב אני חוזר ומזכיר להם, שגם הרים ניתן להזיז, אז שלא יהיו כאלה גיבורים.

מצער לראות שאתם שוכחים שמי שהקים את הקיבוץ אלו הם החברים שאתם כל כך מזלזלים בהם...

אני יודע שאני בוטה במקצת, אבל אני לפחות אמיתי ואומר דברים שאחרים מעיזים רק לחשוב!!! אני רוצה לפגוע באף אחד, ובטח לא בכוונה. אלא רק להאיר את עיניהם לעובדות שהם אינם רואים בגלל הרדיפה אחרי הכסף.....

מיקי קציר.

תגובה על דברי חברים מדף מזכירות מס' 969 מאת עודד ויס

במאמרי זה אתייחס לדף המזכירות מס' 969, בו הובאו מגוון דעות שחופנות בחובם הרבה צדק וניצבות מול מגוון דעות אחרות שגם בהן מגולם צדק למכביר. בחרתי שלא להתפלמס עם אדם זה או אחר, אחד לאחד. אלה להגיב לטיעונים לגופם ולמה שמסתתר בין השיטין.

בעולם הגלובאלי פערי השכר הם כאלה שקיימות משכורות שהרקיעו לשחקים שלא נודעו בעבר ביחס לאחרות. על רקע זה אני כופר בטענה שנטענה כי מודל רשת ביטחון יעשה צדק עם כולם בכך שהוא מגלם איזון בין צעירים אשר מסוגלים להרוויח כסף רב, לבין מבוגרים שהשקיעו לאורך שנים את

משאביהם הפיזיים, הנפשיים והרוחניים, על מנת לבנות, לטפח ולהחזיק מקום זה. פועל יוצא מכך הינם זכויותיהם הכלכליות שמבוטאות בנקודות התקן. לדעתי זהו איזון מתעתע, ויומחש ביתר שאת אם וכאשר נעבור למודל זה, שמטבע הדברים יכלול בתוכו הפרטות מסיביות של כל אותם מרכיבי רווחה שעדיין נותרו.

ואז רמת חייהם של חברים רבים תמשיך ותצנח. אולי לא במודע, אבל גם לא במקרה, מובעת בדף המזכירות הדוגמא של בחירה חופשית ודמוקרטית, על מה נוותר ועל מה לא, המתייחסת לנוי, לתרבות ולארוחת בוקר (שהינם חשובים מאוד) ולא לנהג בית שהינו דבר הרבה יותר בסיסי ולכן חיוני לחתך אחר של האוכלוסייה, חתך שלא יוכל ליהנות גם מרכב משפחתי אחד. חלק מהרווחים הגבוהים שמעט אנשים יכולים להרוויח הינם פועל יוצא לא של פער עצום בשעות עבודה, לא של תרומה שלא נראתה כמוה בניהול וגם לא של כישרון יוצא דופן באיכותו (ואיני מזלזל במוכשרים ובהצלחותיהם). זוהי הנורמה והתפיסה בכלכלה הגלובאלית שמתגמלת מעטים (שבמקרים רבים זכו לסבסוד ציבורי מסיבי) ביד נדיבה, על חשבון רווחתם של רבים. זה בסיס התפיסה של הקפיטליזם הניאו-ליבראלי שכמערכת קומפקטית וסגורה אנחנו עלולים להוות את ההמחשה והביטוי הקלאסי לכך.

במשוואה הזאת, בין הצודקים-המצדדים בעד רשת ביטחון, לבין הרשעים המתנגדים למודל זה, לא קיימים רק "אנשים שאצלם המשכורות מהקיבוץ זה כסף קטן". ישנם גם לא מעטים שיש להם את כל אותם צרכים שמתוארים בדף המזכירות, אבל בנוסף, משכורתם היא פי חמש או שש נמוכה משל נפגעי היעדר מודל הרשת.

העובדה שפלוני או אלמוני הרחיב את דירתו או נוסע לחו"ל שנה אחר שנה, אינה גורעת מזכותו לשכנע ולהיאבק לטובת המודל שאליו הוא שואף, כשם שזכות זאת אינה נשללת לא מההיבט המוסרי ולא מההיבט החוקי ממי שעתיד לגרוף משכורות עתק, גם אם ירש ירושות ומימשם בכל אותם פרמטרים שהוטחו בפני השוללים רשת ביטחון. באותו עניין: על בסיס הרחבת דירתם, הונחה ההנחה ש"אצלם זה כסף קטן". הרי מי שהניחה הנחה זאת, לא הלך ובדק האם אותו שיפוץ באמת מהווה חלק שולי מהונם, או שמע הם השקיעו בעבורו את כל חסכוניותיהם.

אינני מייעץ לאף אחד איך לעבוד וכמה להרוויח. אבל אני כן מנסה לפנות לאנשים שעבדו במשך שנים רבות וציפו לחיות בכבוד וברמת חיים שהם ראויים לה, לא לתת יד למודל שימנע מהם זאת, בניגוד לציפיותיהם מאותו בסיס אופטימי ומבטיח עליו השתיתו את חייהם ובנו את עתידם בימי עלומיהם. אותו בסיס שבעבר היה אידיאליסטי ומוערך, אשר גובה ועוגן מכל כיוון שהוא: לאומי, משפטי וקיבוצי. מובן מדוע אדם שפוטנציאל השתכרותו גבוה ינסה לשכנע בכל מאודו כי עמדתו היא הנכונה. באותה מידה של בהירות, יש להבין מדוע מי שאינו נמצא בעמדה זאת עשוי לאמץ את העמדה ההפוכה. אף עמדה לא נקבעת בהשראת אידיאל, חזון או שאר מושגים שהיו נחלת העבר, ולכן שימוש במושגים אלה מעורר גיחוך ומשדר חוסר אמינות.

צורת החיים, מודל הקיום וחלוקת ההכנסות, נגזרים ממכלול של אינטרסים אישיים וסקטוריאליים, בכפוף לחוק ותו לא, ואלה הכוחות שאמורים לייצב את המודל הבא שגורלו יחתך בקלפי. אני מפנה את תשומת ליבם של האנשים שמודל רשת ביטחון עלול להרע את מצבם לעובדה, כי אם הקלפי יכריע בעד מודל זה, המצב יהיה בלתי הפיך, גם אם יהיו רבים שיאמרו: לא לילד הזה פיללנו. לפני שנים רבות אמר השופט ברנדס, שופט בית המשפט העליון בארה"ב: יכולה להתקיים דמוקרטיה ויכול להתקיים עושר רב בידי מעטים, אבל אי אפשר לקיים את שניהם בכפיפה אחת. ובהקשר שלנו זה אומר שההכרעות הדמוקרטיות יכולות להתקבל עתה, אך לא יוכלו להתקבל אם נעבור לאותו מודל. המשפט "מי שמך?" (שניכתב בדף בהקשר של מתנגדי המודל) מתקשר לגוף הכופה דעתו בכוח או בניגוד לחוק ובדרך כלל תוך רמיסת נורמות דמוקרטיות. אבל אינו נכון לציבור אנשים הנוקט לפי כל הכללים והחוקים (שכנוע וקלפי). והרי אם החוק היה מאפשר לתומכי מודל רשת ביטחון לעבור אליו ללא הסבך החוקתי והמשפטי הקיים, הם היו עוברים אליו אתמול ולא היו מתעמקים יתר על המידה בסוגיה מה המהלך גרם לשכניהם? האם זה צודק או לא? ועוד כהנה וכהנה חיבוטים לא רלוונטיים ומיותרים. לכן טוב יעשו אלה שסוברים כי המודל יפגע בהם, אם יאחזו בכלים הלגיטימיים ולא יתייסרו במה שאינם אמורים להתייסר.

עודד ויס.

אגדות להפרחה . . . מאת משה סוקר

א. שיפור כלכלי של המשק רק ע"י מעבר ל"רשת בטחון" – אגדה!

אני מעריך ומברך על ההישגים בתחום תקציבי הקהילה. דודי לקחה על עצמה משימה מורכבת והובילה אותנו לאיזון בתקציבי הצריכה. על כך הערכתי. ברם, נשמעת טענה שהאיזון התקציבי אפשרי רק ברשת בטחון. להד"ם! כבר לפני כ-15 שנה, הצעתי לבחור ב"רכז שירותים" או במינוח מדויק יותר "רכז משק צרכני". באותם הימים, הופיעו אצלנו עוזי שפיר, אז ממלא תפקיד זה בעין המפרץ והסביר לחברים שבאו לשמוע אותו את הישגיו בתחום זה. שלא יספרו לכם מעשיות – בכל מודל אפשר להגיע לאיזון, אם נוקטים בצעדים ארגוניים וכלכליים נבונים ונכונים.

ב. צעירים לא רוצים להיות חברי קיבוץ במודל המשולב – אגדה!

מנהלינו הקודמים פעלו שלא לקלוט לחברות רגילה. זאת הייתה המדיניות בפועל. אדם הנקלט ל"עצמאות כלכלית" הינו תושב המשתמש בשירותי הקיבוץ אך לא מהווה הון אנושי לניהול והתפרנסות הקהילה ולא תורם לאחזקת חברינו הגמלאים. חבר בחברות רגילה גם משתתף בקופת הקהילה וגם מעשיר את הכתף הנושא בקידום המשק והקהילה. עלינו לשדר בצורה חד-משמעית שיד-מרדכי רוצה לקלוט לחברות רגילה! על המזכירות ליזום מיידית צעדים לכיוון זה. ישנם כיום מועמדים המעוניינים להצטרף אלינו כחברים מן המניין וטובה שעה קודם!

ג. חברים לא מתאמצים להתפרנס – אגדה!

לכל אחד מאיתנו תכונות אופייניות לו. בינינו כאלה בעלי יכולת שכלית, נפשית ורגשית להיות מנהיגים, מנהלים ומובילים. כאלה בעלי חוזק לעמוד בלחצים, בביקורת ובכישלונות. אחרים הם מתאימים לסביבת עבודה ללא מצבים המתוארים מעלה. התבונה אומרת שיש לכוון כל אחד לעבודה שבה יש לו את היתרון היחסי לעומת עבודה אחרת או חבר אחר. לשם כך, צוות מש"א חייב להיות מעורב הרבה יותר בעזרה, הכוונה ועידוד למצוא את העבודה המשתלמת ביותר. בנוסף, ניהול משתף תורם משמעותי לרצון הפרט להיות שותף ופחות אנוכי. עלינו לשנות את תפקודו של צוות מש"א ולקרב אותו אל החברים, כולל הכנת מועמדים למילוי תפקידים מרכזיים בקיבוץ והחזרת עובדי-חוזק לעבודה ביד-מרדכי.

לסיכום: החזון שלנו הוא לקיים קהילה שיתופית ומשתפת! חיזוק הפרט, אך לא על חשבון הכלל, אלא ההיפך – חיזוק ושילוב של שניהם!

משה סוקר

תמצית מצגת התנועה הקיבוצית מאת יריב קלרמן ואופיר לבנה

ביום חמישי בשבוע שעבר נערך בחדר האוכל אירוע משולב: מצגת בתחום שינויי אורחות חיים בתנועה הקיבוצית + פאנל חברים מקיבוצים אחרים שעברו שינוי עם קיבוצם. באירוע המעניין והמלמד השתתפו 60 חברים.

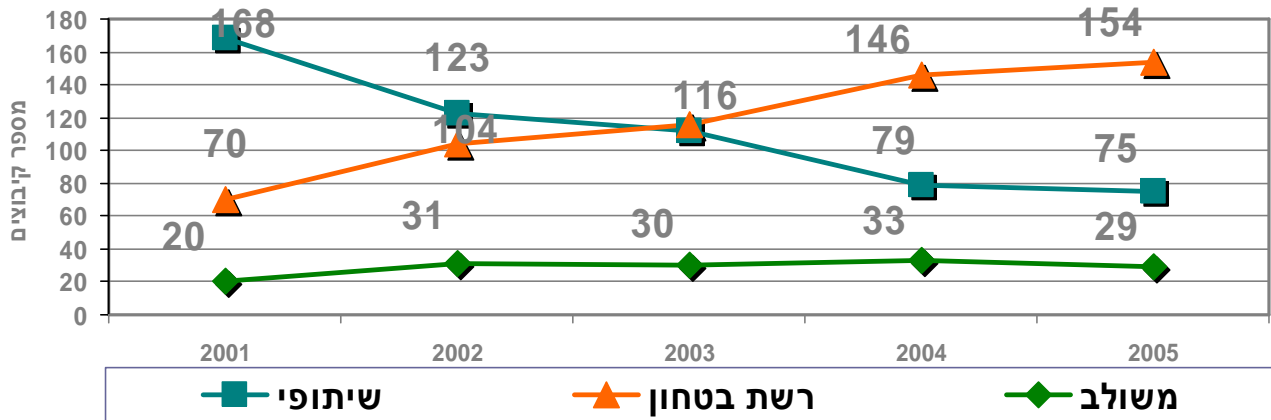
להלן עיקרי הדברים:

אחד הגרפים המעניינים שהוצג על ידי הרכזים מתאר את התפתחות מודל חלוקת התקציבים בקיבוצי התנועה. ניתן לראות חילוף מובהק בין מודל רשת הביטחון לבין המודל השיתופי: בשנת 2001 מספר הקיבוצים השיתופיים עמד על 168 בעוד שמספר קיבוצי הרשת עמד על 70 במספר. בתוך 4 שנים התחלפה המגמה ומספר קיבוצי הרשת עומד כיום על 154 קיבוצים בעוד הקיבוצים השיתופיים ירדו ל-75 במספר.

נתון מעניין נוסף מראה מגמה קבועה ומינורית בקיבוצי המודל המשולב. רכזי התנועה מייחסים נתון זה להיותו של המודל זמני בעיקרו, כלומר מודל מעבר בין שני האחרים, תוך ציון העובדה כי בתקופה הנדונה מגמת הקיבוצים השיתופיים היא לדלג היישר אל רשת הביטחון מבלי לנחות במודל המשולב.

נתונים נוספים: 60% מהקיבוצים מצויים ברשת ביטחון, 11% במודל המשולב ו-29% קיבוציים נותרו שיתופיים.

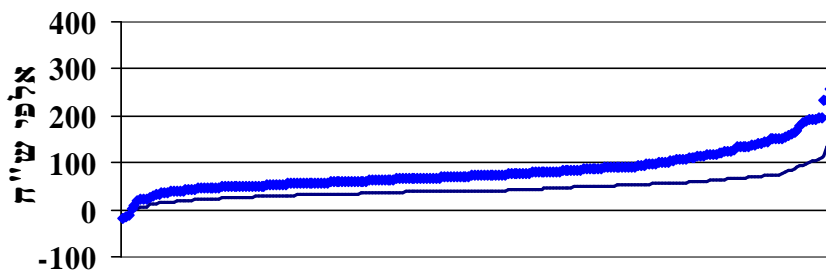
גרף מס' 1

גרף נוסף שהוצג בהרצאה מתאר השוואה בעודף המשקי לחבר בין השנים 1997-2004. מההשוואה עולה בבירור כי העודף המשקי לחבר עלה באופן משמעותי בשנים אלה. בתנועה הקיבוצית מייחסים זאת להתייעלות הקיבוצים כתוצאה ממעבר למודלים מפריטים יותר. הראיה לכך, לדעתם, היא המתאם בין שני הגרפים.

לסיכום, השנים האחרונות מראות שיפור כלכלי קיבוצי, קרי: משק וקהילה, גידול בהכנסה לנפש ועליה ברמת החיים. בשנים האחרונות מרבית הקיבוצים ביצעו שינוי באורחות החיים.

גרף מס' 2

חתך הקיבוצים

2004 — 1997

סיכום פאנל חברים לא מהקיבוץ

אורחים בפאנל: הילית קריב, חברת קיבוץ ופנסיונרית מגבעת ברנר, שרגא דורי, חבר קיבוץ ופנסיונר מרבדים, שושנה מירוצ'ניק, חברת קיבוץ כרמיה. שותפים נוספים לפאנל היו רכזי התנועה הקיבוצית בדרום: יענקלה ואיציק, שתּרמו לדיון מניסיונם ומנקודת מבטם הרחבה.

להלן עיקרי הדברים שעלו בפאנל: כדאי לקרוא!

מדוע נכנס הקיבוץ לשינוי?

בשלושת הקיבוצים נבע השינוי מתחילתו של משבר כלכלי גדול. בכרמיה וברבדים חילקו בימים הקשים 50 שח לחבר ותו לא. בשלושת הקיבוצים המעבר למודל רשת בטחון תרם באופן מובהק ליציאת

הקיבוץ מהמשבר אליו נקלע. המלצת חמשת שותפי הפאנל הייתה לבצע שינוי לפני ההגעה למשבר, שכן זוהי נקודה קריטית ממנה אפשר גם לא להתרומם.

כיצד בא לידי ביטוי השינוי בקיבוץ?

היטיב לתאר שרגא מרבדים: ציין כי עד השינוי 54% מחברי רבדים "קמו בבוקר לעבוד". לאחר השינוי אותם חברים "קמו בבוקר להתפרנס". כלומר: השינוי ייעל את המערכות ושינה את כללי המשחק: לא עוד רק לקום בבוקר לעבוד אלא קודם כל לקום בבוקר בכדי להתפרנס. שושנה ציינה כי דווקא המעבר לרשת בטחון חיסלה כמעט כליל את האבטלה הסמויה שאפיינה את כרמיה בימי המודל המשולב וכן כי מרבית החברים שיפרו את פרנסתם. בנוסף, שלושת הקיבוצים הבריאו עצמם ומתמודדים כיום עם "בעיות טובות": כיצד לחלק בסוף השנה את העודף שנשאר.

מהי תחושת הביטחון של החברים בקיבוצכם?

מעניין היה לשמוע את חברי הפאנל מציינים שדווקא המעבר לרשת ביטחון היטיב את תחושת ביטחונם. לדידם הסיבה לכך היא וודאות גדולה יותר באשר לעתיד הקיבוץ ועתיד הפנסיה. תהליך השינוי חייב את החברים להתמודד ביתר שאת עם שאלת הפנסיה. שכבת הוותיקים חששה מאד מהכניסה לתהליך אך ככל שהשינוי התקדם הם "גילו כי השד לא כל כך נורא" ולמעשה חלק גדול ממתנגדי השינוי הפכו לתומכיו. המעבר לרשת הביטחון, שייצב את הקיבוץ כלכלית וחברתית, והטיפול הראוי בפנסיות החברים הביא לתחושת וודאות שניתן יהיה לקיים אורחות חיים אלה לטווח ארוך יותר. למעשה איום "ההתפרקות" או איום "ההתפרקות" הוסר, ולכן נוצרה תחושת ביטחון.

מהם הקשיים העומדים כיום בפני החברים?

קיים קושי מסוים אצל המשפחות הצעירות, שכן נטל גידול הילדים אינו פשוט במודל החדש. קושי נוסף הוא קושי פסיכולוגי של החברים הנובע מההכרח של חברים מסוימים לקום ולעבוד בעבודות שפעם לא היו מוכנים לעבוד בהם. קושי אחר בא לידי ביטוי במציאות החדשה בה חברים לא רגילים לפערי השכר בין החברים, פערים שהם לא "רק על הנייר" אלא גם בפועל. בכדי להקל על הקשיים הללו נוצרו בחלק מהקיבוצים מנגנוני תמיכה נוספים לרשת הביטחון: מלגות למשפחות צעירות המתקשות לעמוד בנטל, מלגות ותקציבים לשינוי ייעוד הפרנסה ועוד.

מהי רמת הניכור הקיימת בקיבוץ? האם הפן החברתי-תרבותי הוסל?

חברי הפאנל ציינו כי בתחילת השינוי חלה ירידה בהיקף הפעילות החברתית-תרבותית, אך לא לאורך זמן. עם הזמן חלה התעוררות בנושא ולמעשה ההישגים החברתיים תרבותיים גדולים היום יותר מאשר בתקופה שקדמה לשינוי. החברים כיום מעריכים יותר את פעילות "היחד", מחפשים אותה ומוכנים להשקיע בה ללא כל תמורה. בגבעת ברנר התארגנה עמותת בנים המגיעה לכל חג ואירוע חשוב בקיבוץ, תוך סיוע לארגון והרמת חגים ומועדים. שושנה ציינה כי בכרמיה יש "פריחה" של תרבות הנובעת כנראה מאיזון נכון בין שותפות קיבוצית לבין החופש הרב שניתן לחברים עם השינוי. כאשר הוצגה לחברי כרמיה הדילמה כיצד לחלק את העודף התקציבי שנוצר במודל החדש החליטו החברים לוותר על 1600 ש"ח כל אחד לחשבונם ובמקום זאת החליטו לייעד את כל הסכום להשקעה במיזם חברתי / ציבורי לטובת חברי הקיבוץ.

ידוע שיש קיבוצים שעברו את השינוי וחוו לאחרינו נפילה גדולה. ידוע לא פחות מכך שיש

קיבוצים שעברו את השינוי וחוו צמיחה והתאוששות חברתית – כלכלית לאחרינו. מהו

לדעתכם המפתח להצלחה? כיצד יש לבצע שינוי ולצאת ממנו מחוזקים ובריאים יותר?

חברי הפאנל כולם ציינו תהליך מושכל ומובנה אשר באמצעותו ניתן היה להגיע להבנות והסכמות על אופן השינוי ועל היעדים אותם רוצים להשיג. למעשה, בכל שלושת הקיבוצים הקדישו חלק ניכר מהזמן ללימוד הנושא ולהגדרה ברורה ככל הניתן של ערכי הקיבוץ עליו יושתת השינוי. לדידם, המפתח להצלחה טמון בהנהגה המקומית שתיקח אחריות לבצע שינוי שסופו צמיחה. מודל טוב לחברים הוא מודל שביא עימו גם וודאות לחברים בכל הנוגע לביטחון הסוציאלי שלהם. יש לייצר ביחד עם שינוי אורחות החיים גם אסטרטגיית צמיחה דמוגרפית ולהעצים את ביטחון החבר בסיום תהליכי השיוך. שינוי מושכל ומצמיח לדעת חברי הפאנל הוא שינוי הלוקח בחשבון את כל מרכיבי האוכלוסייה ומתחשב בכלם, תוך שיתוף מרבי ושקיפות מלאה לחברים בהתוויות השינוי. רכזי התנועה ציינו כי הניסיון מלמד שקיבוצים בהם צלח השינוי הם קיבוצים שבהם ידע הקיבוץ לשמר באופן מושכל ומאוזן על ערכי הליבה והערבות ההדדית. כלומר למצוא את האיזון הנכון בין הפרטה לשימור.

נקודה נוספת שעלתה היא אופן הביצוע: הגם שיש לבצע את השינוי בצורה מתחשבת והדרגתית יש גם לייצר לוחות זמנים ברורים השומרים על מקצב נכון של התהליך. בסופו של יום התהליך צריך לייצר

תוצרים ותוצאות שיביאו לצמיחה כללית של הקהילה והמשק, ולכן חשוב המומנטום. כאן נוסף "שמלחמות היהודים" מוכרחות להיות מדודות. הרכזים הוסיפו וחידדו כי תקנות הסיווג מחייבות ששכר רשת הביטחון לא יפחת משכר המינימום במדינה ושהפנסיה לחברים לא תופחת מ-2400 ש"ח לחבר + ביטוח לאומי.

לסיכום, הפאנל היה מוצלח מאחר ונתן לחברים שלנו הזדמנות לחוש את השינוי מקרוב וממקור ראשון. היה מאד מרשים לשמוע את שרגא מרבדים (גיל 65) מספר על היותו המתנגד המובהק ביותר של השינוי בתחילת הדרך: סיפר כי היה מגיע לשיבות ומפוצץ אותן בכוונה אך היום הפך למעשה לתומך נלהב במודל רשת הביטחון הרבה בגלל שראה שמצבו האישי ומצב הקיבוץ השתפר לעין ערוך.

החשיבות הגדולה של הפאנל מבחינתנו היא ההבנה וההכרה כי הליכה לשינוי אינה מחייבת פירוק! נהפוך הוא. שינוי מושכל ומובנה עשוי להצמיח כאן קהילה חזקה ומתפתחת. הוסיפו לשינוי באורחות החיים צמיחה דמוגרפית והרחבת היישוב והרי לכם יד מרדכי איתנה וחזקה לעוד שנים טובות וארוכות. אם נפעל נכון, אם נגייס את הכוחות המתאימים ואם נדע לפעול בחכמה ובאיזון נוכל לצאת מחוזקים מאד מהשינוי. שיתוף, עבודת צוות, שיקול דעת, הקשבה, התחשבות וסובלנות אינם זרים לנו כלל וכלל. בואו נגייס את התבונה הראויה ויחד נמצא את הדרך לבצע את השינוי הנכון למען עתיד יד מרדכי!

יריב קלרמן ואופיר לבנה

סיכום הרצאתו של אלישע שפירא – שמירת הערבות ההדדית והשותפות בקיבוצים המתחדשים

השבוע, ביום ראשון, אירחנו בחדר האוכל את אלישע שפירא, רכז הזרם השיתופי, להרצאה בנושא "שמירת השותפות והערבות ההדדית בקיבוצים המתחדשים". באירוע השתתפו 45 חברים. **להלן עיקרי דבריו:**

הצורך להתאים עצמנו לסביבה הוא חשוב, אך חשוב לא פחות מכך לשאול מהי הדרך ומהו המצפן. ניתן להבחין היום בין קיבוצים מתחדשים על פי המצפן בו הם בוחרים. יש קיבוצים שלוקחים את השינוי כאמצעי נוסף לפירוק החבילה, כלומר מסלול בו כל אחד מתנהל לנפשו. מאידך יש קיבוצים שלוקחים את השינוי במטרה להמשיך ולקיים את הקיבוץ, כלומר ממשיכים לקיים שותפות וערבות הדדית במידות מסוימות.

עניין נוסף אותו ביקש אלישע לחדד הוא הסיבה לשינויים: לדעתו הבחירה בין קיבוץ שיתופי לבין קיבוץ שאינו שיתופי אינה בחירה בעלת גוון כלכלי וגם לא ערובה להצלחה. לדעתו זוהי בראש ובראשונה בחירה ערכית. הוא הדגיש את הלגיטימיות הזוהי לתמוך בשינוי וגם להתנגד לו. כלומר, רצונה של קבוצת חברים לבצע שינוי הינה לגיטימית בהחלט, בדיוק כמו רצונה של קבוצה אחרת לשאוף לשימור הקיים. בסוף היום, הוא טוען, מדובר בשאלה של רצון ושאיפה ולא של כורח כזה או אחר. השאלה החשובה ביותר היא מה רוצים רוב החברים ביד מרדכי? מהי מידת הערבות ומידת הפערים שיתהוו לאחר השינוי? לטעמו אלו הן שאלות שהחברים צריכים להחליט בהן היום. בנושא שיוך נכסים ממליץ אלישע לראות במנגנון השיוך מנגנון לעשיית צדק. הסיבה היא שבבסיס השיטה הוותק הוא המשמעותי ביותר בחלוקת הזכויות בנכסים היצרניים. בעניין זה הוא ממליץ ליצור מנגנון שיוך "פירות" נכסים ולא שיוך הנכסים עצמם. בבחינת "אל תחלק את התרנגולת אלא חלק את הביצים".

לקראת סיום הרצאתו הפנה אותנו אלישע למתח המעניין בין המושגים 'חרות' ו'שותפות'. מאחר ואנשים מוצאים תועלת בכל אחד מן המושגים יש למצוא את התמהיל הנכון ביניהם על מנת למקסם את התועלת הכללית לכל אדם.

מעניין היה לשמוע את אלישע מסיים הרצאתו במסר אחרון לנוכחים: **הערך החשוב ביותר אותו יש לשמר בכל מהלכי השינוי הוא 'האחוזה'**. אם רק נדע להחיות ולשמר את האחוזה בין החברים אזי שנוכל לצלוח היטב שינויים באורחות חיינו ולהביא את יד מרדכי למקומות טובים יותר.

יריב קלרמן ואופיר לבנה.